

श्यावाश्व आत्रेयः। अश्विनौ । उपरिष्ठाज्ज्योतिः (त्रिष्टुप्), २२-२४ पङ्क्तिः, २३ महाबृहती ।

अग्निनेन्द्रेण वरुणेन विष्णुनादित्यै रुद्रैर्वसुभिः सचाभुवा ।

सजोषसा उषसा सूर्येण च सोमं पिबतमश्विना ॥ ८.०३५.०१

अग्निना- पावकेन सत्क्रतुना । इन्द्रेण- ईशनाधिदैवतेन । वरुणेन- ऋताधिदैवतेन । विष्णुना- सर्वव्यापिना अन्तर्यामिणा । आदित्यैः- अखण्डप्रकृतिजैः । रुद्रैः- मरुद्भिः । वसुभिः- निवासकैर्देवैः । सचाभुवा- सहभूतौ । उषसा- ज्ञानोदयदेवतया । अरुणोदयदेवतया । सूर्येण- सवित्रा आत्मना । च । सजोषसा- समानप्रीती । अश्विना- हे प्राणेशानशक्तिभूतौ । सोमम्- रसम् । पिबतम्- अनुभवतम् ॥१॥

विश्वाभिर्धीभिर्भुवनेन वाजिना दिवा पृथिव्याद्रिभिः सचाभुवा ।

सजोषसा उषसा सूर्येण च सोमं पिबतमश्विना ॥ ८.०३५.०२

विश्वाभिः- सर्वाभिः । धीभिः- मेधाभिः । भुवनेन । वाजिना- गतिमता । दिवा । पृथिव्या- भूम्या । अद्रिभिः- मेघैः । सचाभुवा । सजोषसा उषसा सूर्येण च । सोमं पिबतमश्विना ॥२॥

विश्वेर्देवैस्त्रिभिरेकादशैरिहाद्भिर्मरुद्भिर्भृगुभिः सचाभुवा ।

सजोषसा उषसा सूर्येण च सोमं पिबतमश्विना ॥ ८.०३५.०३

विश्वेः- सर्वैः । देवैः । त्रिभिः । एकादशैः । इह- अत्र । अद्भिः- उदकैः । मरुद्भिः- वातैः प्राणविशेषैः । भृगुभिः- दीप्तिमद्भिरग्निभिः । ॥३॥

जुषेथां यज्ञं बोधतं हवस्य मे विश्वेह देवौ सवनाव गच्छतम् ।

सजोषसा उषसा सूर्येण चेषं नो वोहमश्विना ॥ ८.०३५.०४

यज्ञम् । जुषेथाम्- सेवेथाम् । मे- मम । हवस्य- आह्वानम् । बोधतम्- जानीतम् । विश्वा- सर्वाणि । सवना- सम्भजनानि । इह- अत्र । देवौ- द्योतनशीलौ । अव गच्छतम् ॥४॥

स्तोमं जुषेथां युवशेव कन्यनां विश्वेह देवौ सवनाव गच्छतम्।

सजोषसा उषसा सूर्येण चेष नो वोहमश्विना ॥ ८.०३५.०५

युवशेव- युवानौ । कन्यनाम्- कन्यानाम् । आह्वानमिव । स्तोमम्- स्तुतिम् । जुषेथाम्- सेवेथाम् ।

विश्वेह देवौ सवनाव गच्छतम् । ॥५॥

गिरौ जुषेथामध्वरं जुषेथां विश्वेह देवौ सवनाव गच्छतम्।

सजोषसा उषसा सूर्येण चेष नो वोहमश्विना ॥ ८.०३५.०६

गिरः- मन्त्रान् । जुषेथाम्- सेवेथाम् । अध्वरम्- ध्वरविरोधं कर्म । जुषेथाम् । ॥६॥

हारिद्रवेव पतथो वनेदुप सोमं सुतं महिषेवाव गच्छथः।

सजोषसा उषसा सूर्येण च त्रिर्वर्तिर्यातमश्विना ॥ ८.०३५.०७

हारिद्रवाविव- पक्षिणाविव । वना- सम्भजनानि । पतथः । सुतम्- निष्पन्नम् । सोमम्- रसम् ।

महिषेव- महान्तौ मृगाविव । अव गच्छथः । ॥७॥

हंसाविव पतथो अध्वगाविव सोमं सुतं महिषेवाव गच्छथः।

सजोषसा उषसा सूर्येण च त्रिर्वर्तिर्यातमश्विना ॥ ८.०३५.०८

हंसाविव पतथः । अध्वगौ- पथिकौ । इव । सोमं सुतं महिषेवाव गच्छथः । ॥८॥

श्येनाविव पतथो हव्यदातये सोमं सुतं महिषेवाव गच्छथः।

सजोषसा उषसा सूर्येण च त्रिर्वर्तिर्यातमश्विना ॥ ८.०३५.०९

हव्यदातये- हव्यदानाय । श्येनाविव पतथः । ॥९॥

पिबतं च तृष्णुतं चा च गच्छतं प्रजां च धत्तं द्रविणं च धत्तम्।

सजोषसा उषसा सूर्येण चोर्जं नो धत्तमश्विना ॥ ८.०३५.१०

पिबतम्- अनुभवतम् । तृष्णुतम्- तृप्यतम् । च । आ गच्छतम् च । प्रजाम्- धर्मसन्ततिम् । च

धत्तम्- दत्तम् । द्रविणम्- सम्पदम् । च । धत्तम् ॥ १० ॥

जयतं च प्र स्तुतं च प्र चावतं प्रजां च धत्तं द्रविणं च धत्तम्।

सजोषसा उषसा सूर्येण चोर्जं नो धत्तमश्विना ॥ ८.०३५.११

जयतम्। च। प्र- प्रकर्षेण। स्तुतम्- स्तोतारम्। अवतम्- रक्षतम्। प्रजां च धत्तं द्रविणं च धत्तम्। ॥११॥

हतं च शत्रून्यततं च मित्रिणः प्रजां च धत्तं द्रविणं च धत्तम्।

सजोषसा उषसा सूर्येण चोर्जं नो धत्तमश्विना ॥ ८.०३५.१२

शत्रून्- रिपून्। हतम्- नाशयतम्। मित्रिणः- सुहृदः। यततम्- गच्छतम्। ॥१२॥

मित्रावरुणवन्ता उत धर्मवन्ता मरुत्वन्ता जरितुर्गच्छथो हवम्।

सजोषसा उषसा सूर्येण चादित्यैर्यातमश्विना ॥ ८.०३५.१३

मित्रावरुणावन्तौ- मित्रावरुणयुक्तौ। उत- अपि च। धर्मवन्ता- धर्मात्मानौ। मरुत्वन्ता- मरुद्युक्तौ। जरितुः- स्तोतुः। हवम्- आह्वानम्। गच्छथः- अभिगच्छथः। ॥१३॥

अङ्गिरस्वन्ता उत विष्णुवन्ता मरुत्वन्ता जरितुर्गच्छथो हवम्।

सजोषसा उषसा सूर्येण चादित्यैर्यातमश्विना ॥ ८.०३५.१४

अङ्गिरस्वन्ता- ऋषियुक्तौ। उत- अपि च। विष्णुवन्ता- विष्णुयुक्तौ। मरुत्वन्ता जरितुर्गच्छथो हवम्। ॥१४॥

ऋभुमन्ता वृषणा वाजवन्ता मरुत्वन्ता जरितुर्गच्छथो हवम्।

सजोषसा उषसा सूर्येण चादित्यैर्यातमश्विना ॥ ८.०३५.१५

ऋभुमन्ता- ऋभुयुक्तौ। वृषणा- वर्षकौ। वाजवन्ता- बलवन्तौ। ॥१५॥

ब्रह्म जिन्वतमुत जिन्वतं धियो हतं रक्षांसि सेधतममीवाः।

सजोषसा उषसा सूर्येण च सोमं सुन्वतो अश्विना ॥ ८.०३५.१६

ब्रह्म- ब्राह्मणान् । जिन्वतम्- प्रीणयतम् । उत- अपि च । धियः । जिन्वतम् । रक्षांसि- क्रूराणि ।
हतम्- नाशयतम् । अमीवाः- रोगान् । सेधतम्- नाशयतम् । ॥१६॥

क्षत्रं जिन्वतमुत जिन्वतं नृहृतं रक्षांसि सेधतममीवाः ।

सजोषसा उषसा सूर्येण च सोमं सुन्वतो अश्विना ॥ ८.०३५.१७

क्षत्रम्- क्षत्रियान् । जिन्वतम्- प्रीणयतम् । नृन्- नेतृन् । जिन्वतम् ॥१७॥

धेनूर्जिन्वतमुत जिन्वतं विशो हृतं रक्षांसि सेधतममीवाः ।

सजोषसा उषसा सूर्येण च सोमं सुन्वतो अश्विना ॥ ८.०३५.१८

धेनूः- गा रश्मीन् । जिन्वतम् । उत- अपि च । विशः- प्रजाः । जिन्वतम् । ॥१८॥

अत्रेरिव शृणुतं पूर्वस्तुतिं श्यावाश्वस्य सुन्वतो मदच्युता ।

सजोषसा उषसा सूर्येण चाश्विना तिरोअह्यम् ॥ ८.०३५.१९

मदच्युता- मदस्त्रावकौ । पूर्वस्तुतिम्- पुराणस्तोत्रम् । अत्रेः- अग्न्युपासकस्यर्षेः । इव । सुन्वतः-
रसनिष्पादकस्य । श्यावाश्वस्य- प्राणोपासकस्य । शृणुतम् ॥१९॥

सर्गा इव सृजतं सुष्टीरुपं श्यावाश्वस्य सुन्वतो मदच्युता ।

सजोषसा उषसा सूर्येण चाश्विना तिरोअह्यम् ॥ ८.०३५.२०

मदच्युता । श्यावाश्वस्य । सुन्वतः । सुष्टीः- शोभनस्तुतीः । सर्गान् इव । उप सृजतम् । ॥२०॥

रश्मीरिव यच्छतमध्वरा उप श्यावाश्वस्य सुन्वतो मदच्युता ।

सजोषसा उषसा सूर्येण चाश्विना तिरोअह्यम् ॥ ८.०३५.२१

मदच्युता । श्यावाश्वस्य । सुन्वतः । अध्वरान् । रश्मीन्- प्रग्रहान् । इव । यच्छतम् । ॥२१॥

अर्वाग्रथं नि यच्छतं पिबतं सोम्यं मधु ।

आ यातमश्विना गतमवस्युर्वामहं हुवे धत्तं रत्नानि दाशुषे ॥ ८.०३५.२२

अर्वाक्- अस्मदभिमुखम् । नि यच्छतम् । सोम्यं मधु- रसम् । पिबतम्- अनुभवतम् । अश्विना-
प्राणेशनशक्तिभूतौ । आ यातम्- आगच्छतम् । आ गतम् । अवस्युः- रक्षाकामः । अहम् । वाम्-
युवाम् । हुवे- आह्वये । दाशुषे- दात्रे । रत्नानि- हितरमणीयधनानि । धत्तम्- दत्तम् ॥२२॥

नमोवाके प्रस्थिते अध्वरे नरा विवक्षणस्य पीतये ।

आ यातमश्विना गतमवस्युर्वामहं हुवे धत्तं रत्नानि दाशुषे ॥ ८.०३५.२३

नरा- नेतारौ । विवक्षणस्य- वहनशीलस्य । प्रस्थिते । नमोवाके- नमस्कारयुक्ते मन्त्रे । अध्वरे-
ध्वरविरोधकर्माणि । पीतये- रसानुभूतये ॥२३॥

स्वाहाकृतस्य तृप्पतं सुतस्य देवान्धसः ।

आ यातमश्विना गतमवस्युर्वामहं हुवे धत्तं रत्नानि दाशुषे ॥ ८.०३५.२४

देवौ । स्वाहाकृतस्य- स्वाहाकृतम् । सुतस्य- निष्पन्नम् । अन्धसः- रसम् । तृप्पतम्-
तृप्यतम् ॥२४॥